

K2 θέα THEAA "KATSELEMINEN" -SANUE (141x)

(päivitelty 23.10.2023)

K KREIKKA <https://gen.fi/k.html>

K2 SANUEET <https://gen.fi/k2.html>

K2 Θ THEETA-SANUEET <https://gen.fi/k2-08.html>

K2 θέα theaa "katseleminen" -sanue (141x)

<https://gen.fi/k2-08-theaa-sanue.html>

SISÄLLYSLUETTELO

0. Dokumentteja
 1. Johdanto ja etymologia
 2. θέα theaa "katseleminen" -sanue (141x)
 - 2.1 ἀναθεωρέω anatheooreoo (2x) katsoa tarkasti
 - 2.2 ἐκθαυμάζω ekthaumadzoo (1x) ihmetellä suuresti, olla ymmällään
 - 2.3 θαῦμα thauma ntr. (2x) ihme, hämmästys
 - 2.4 θαυμάζω thaumadzoo (43x) ihmetellä, hämmästellä
 - 2.5 θαυμάσιος thaumasios adj. (1x) ihmeteltävä, ihmeellinen
 - 2.6 θαυμαστός thaumastos adj. (6x) ihmetelty, ihmeellinen
 - 2.7 θεάομαι theaomai (22x) katsella/katsoa tarkkaan, nähdä tarkasti
 - 2.8 θεατρίζω theatridzoo (1x) asettaa katseltavaksi/näyttämölle
 - 2.9 θέατρον theatron ntr. (3x) teatteri, keskustelupaikka
 - 2.10 θεωρέω theooreoo (58x) katsella, nähdä, mietiskellä
 - 2.11 θεωρία theooriaa fem. (1x) katseltava tapahtuma, näytelmä
 - 2.12 παραθεωρέω paratheooreoo (1x) syrjäyttää, syrjiä
 3. Lukukappale Pyhästä Raamatusta (Matt. 21:15)

0. DOKUMENTTEJA

K Kreikka (sivukartta)

<https://gen.fi/k.html>

Concordance to the Novum Testamentum Graece. 3rd ed. De Gruyter 1987

Etymonline (Online Etymology Dictionary)

<https://www.etymonline.com/>

Greek–English Lexicon of the Septuagint. 3rd Ed.

Deutsche Bibelgesellschaft 2015

Liddell & Scott: An Intermediate Greek–English Lexicon. Clarendon Press 1889

<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3atext%3a1999.04.0058>

Liljeqvist, Matti: Uuden testamentin sanakirja kreikka–suomi.

Finn Lectura 2007 (MLK)

Liljeqvist, Matti: Vanhan testamentin heprean ja aramean sanakirja.

Finn Lectura 2010 (MLH)
 Mozeson, Isaac E.: The Word. The Dictionary That Reveals the Hebrew Source of English. Shapolsky Publishers 1989
 New Testament in the Original Greek by Ivan Panin.
 Book Society of Canada 1934 (kopioi selaimesi alla olevan linkin osoite)
<https://www.scribd.com/document/644433/Ivan-Panin-The-New-Testament-in-the-Original-Greek>
 uusi painos: Numeric Greek New Testament. Ed. Mark Vedder 2017/2019
 Turtia, Kaarina: Sivistyssanat. Otava 2001
 Wiktionary (vapaa sanakirja)
<https://www.wiktionary.org/>

1. JOHDANTO JA ETYMOLOGIA

θέα [ā] -ας fem. (0x, LXX 2x) katseleminen, näkeminen, katselu, näkymä, näkö

UT:ssa on 12 sanaa (yhteensä 141 esiintymää [20 x 7 + 1]), jotka johtuvat θέα theaa "katseleminen, näkymä" -sanasta. Tutuimpia näistä ovat teoria eli jonkun asian/ilmiön tapahtumakulun eli "näytelmän" mielessä katseleminen ja teatteri eli katselupaikka. Itse θέα theaa -sana ei UT:ssa esiinny – Septuagintassa (LXX) se on kaksi kertaa.

Theaa-sanueeseen kuuluvat sanat tarkoittavat usein tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa katselemista ja nähdyn mietiskelyä kuin esim. ὁράω horaoo -sanue.

θέα theaa -sanan protohelleeniseksi juureksi on annettu "t^háwā", jonka liittyminen PIE-juuriin on epäselvää: mahdollinen PIE-juuri voisi olla *d^heh₂u-, *d^heyh₂ tai *d^heh₂.

Allekirjoittaneen ymmärryksen mukaan protohelleenisen t^háwā-sanan juurena on heprean נבט navat, jonka hif'il-muodosta הביט BH "katsella, tähyillä, tuijottaa" sana on syntynyt metateesin kautta. Suomalaiselle hyvä muistisana heprean navat, pi. nibat, tuijottaa-merkitykselle on "napittaa".

Mozeson esittää θεωρία theoríaa-sanalle toisenlaisen selityksen: juurena olisi heprean תורה tora- eli opetus-sana. Nykyinen moderni teoria-sana tähän sisällöllisesti hyvin kävisikin: ensin opetetaan teoria ja sitten laitetaan se käytäntöön. θεωρία theoríaa -sanan klassinen merkitys on kuitenkin "näytelmän katsominen", jota on vaikeampi sovittaa heprean tora- eli opetus-sanaan.

2. θέα THEAA "KATSELEMINEN" -SANUE (141x)

2.1 ἀναθεωρέω ANATHEOOREOO (2x) katsoa tarkasti

ἀναθεωρέω (2x, [Apt17_23](#), [Hepr13_07](#)) katsoa tarkasti,

"ylös/uudelleen katsoa, katsoa päästä päähän"

- pref. ἀνά, θεωρέω 58x katsella < θεωρός ὁ 0x, LXX 1x näkymän katselija, katsomaan lähetetty edustaja/valvoja < adjektiivinen ρος-suff., θέα ἡ 0x, LXX 2x katseleminen, näkymä < protohell. tháwā < טבב hif. טבבִּיבִּיבִּי hibit BH katsella, tähyillä, tuijottaa

2.2 ἐκθαυμάζω EKTHAUMADZOO (1x) ihmetellä suuresti, olla ymmällään

ἐκθαυμάζω (1x, [Mark12_17](#)) ihmetellä suuresti, olla ymmällään, kummastella

- pref. ἐκ, θαυμάζω 43x ihmetellä, hämmästellä < θαῦμα τό 2x hämmästys < θάομαι 0x, LXX 0x ihmetellä, tuijottaa < θέα ἡ 0x, LXX 2x katseleminen < protohell. tháwā < טבב hif. טבבִּיבִּיבִּי hibit BH katsella, tähyillä, tuijottaa

2.3 θαῦμα THAUMA ntr. (2x) ihme, hämmästys

θαῦμα -ατος ntr. (2x, [2Kor11_14](#), [Ilm17_06](#)) ihme, hämmästys, ihmettely

- θάομαι 0x, LXX 0x ihmetellä, tuijottaa < θέα ἡ 0x, LXX 2x katseleminen < protohell. tháwā < טבב hif. טבבִּיבִּיבִּי hibit BH katsella, tähyillä, tuijottaa
- 1. ihme, ihmettelyn/ihmetyksen aihe
οὐ θαῦμα: eipä ihme – 2. Kor. 11:14
- 2. hämmästys, ihmettely – Ilm. 17:6

2.4 θαυμάζω THAUMADZOO (43x) ihmetellä, hämmästellä

θαυμάζω (43x) ihmetellä, kummastella, hämmästellä

- θαῦμα τό 2x hämmästys < θάομαι 0x, LXX 0x ihmetellä, tuijottaa < θέα 0x, LXX 2x katseleminen < protohell. tháwā < טבב hif. טבבִּיבִּיבִּי hibit BH katsella, tähyillä, tuijottaa
- 1. ihmetellä, hämmästellä, kummastella – Matt. 8:10
jotakin διά, ἐν, ἐπί, περί
– Mark. 6:6, Luuk. 1:21, Luuk. 2:33, 2:18
- 2. θαυμάζω πρόσωπον:
tehdä mieliksi jollekin, mielistellä jotakin – Juud. 16

- 3. pass. olla ihmettelyn/ihailun kohteena – 2. Tess. 1:10
- 43x, [Matt08_10](#) +

2.5 θαυμάσιος THAUMASIOS adj. (1x) ihmeteltävä, ihmeellinen

θαυμάσιος -α -ον adj. (1x, [Matt21_15](#)) ihmeteltävä, ihmeellinen, hämmästyttävä, mon. ihmeelliset asiat, ihmeet

- θαῦμα τό 2x hämmästys < θάομαι 0x, LXX 0x ihmetellä, tuijottaa < θέα ἡ 0x, LXX 2x katseleminen < protohell. t^háwā < טרר hif. טררִיִּבִּי hit BH katsella, tähyillä, tuijottaa

2.6 θαυμαστός THAUMASTOS adj. (6x) ihmetelty, ihmeellinen

θαυμαστός -ή -όν adj. (6x) ihmetelty, ihmeteltävä, ihmeellinen, hämmästyttävä

- θαυμάζω 43x ihmetellä, hämmästellä < θαῦμα τό 2x hämmästys < θάομαι 0x, LXX 0x ihmetellä, tuijottaa < θέα ἡ 0x, LXX 2x katseleminen < protohell. t^háwā < טרר hif. טררִיִּבִּי hit BH katsella, tähyillä, tuijottaa
- ἐν τούτῳ τὸ θαυμαστόν ἐστίν:
sehän tässä on ihmeellistä/merkillistä – Joh. 9:30
- 6x, [Matt21_42](#) +

2.7 θεάομαι THEAOMAI (22x) katsella/katsoa tarkkaan, nähdä tarkasti

θεάομαι (22x) katsella/katsoa tarkkaan, nähdä tarkasti, pass. näkyä tarkasti, tulla tarkasti nähdyksi

- θέα ἡ 0x, LXX 2x katseleminen < protohell. t^háwā < טרר hif. טררִיִּבִּי hit BH katsella, tähyillä, tuijottaa
- 1. katsoa/katsella tarkasti – Matt. 11:7
- 2. nähdä tarkasti – Mark. 16:14
- 3. käydä katsomassa, tavata joku – Room. 15:24
- 4. käydä tervehtimässä – Matt. 22:11
- 5. pass. näkyä tarkasti, tulla tarkasti nähdyksi (jollekin D) – Matt. 6:1
πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις:
että ihmiset heitä tarkasti katselisivat – Matt. 23:5
- 22x, [Matt06_01](#) +

2.8 θεατρίζω THEATRIZOO (1x) asettaa katseltavaksi/näyttämölle

θεατρίζω [ᾱ] (1x, [Hepr10_33](#)) asettaa katseltavaksi/näyttämölle,
pass. olla näyttämöllä katseltavana/pilkattavana

- θέατρον τό 3x teatteri < θεάομαι 22x katsella
< θέα ἦ 0x, LXX 2x katseleminen < protohell. tháwā
< טַבַּח hif. טַבַּחִי hibit BH katsella, tähyillä, tuijottaa

2.9 θέατρον THEAATRON ntr. (3x) teatteri, keskustelupaikka

θέατρον [ᾱ] -ου ntr. (3x, [Apt19_29](#), [Apt19_31](#), [1Kor04_09](#)) teatteri,
julkisten asioiden keskustelupaikka,
(teatterissa) katseltava (näytelmä)

- θεάομαι 22x katsella < θέα ἦ 0x, LXX 2x katseleminen
< protohell. tháwā < טַבַּח hif. טַבַּחִי hibit BH katsella, tähyillä,
tuijottaa
- 1. teatteri – Ap. t. 19:29, 31
- 2. (teatterissa katseltava) näytelmä – 1. Kor. 4:9

2.10 θεωρέω THEOOREOO (58x) katsella, nähdä, mietiskellä

θεωρέω (58x) katsella, nähdä, tähyystää, huomata, mietiskellä

- θεωρός ό 0x, LXX 1x näkymän katselija, katsomaan lähetetty
edustaja/valvoja < adjektiivinen ρος-suff., θέα ἦ 0x, LXX 2x
katseleminen, näkymä < protohell. tháwā
< טַבַּח hif. טַבַּחִי hibit BH katsella, tähyillä, tuijottaa
- 1. katsella – Matt. 27:55
- 2. käydä katsomassa – Matt. 28:1
- 3. nähdä – Mark. 3:11
- 4. huomata, havaita – Mark. 16:4
- 5. θάνατον θεωρέω: kokea kuolema, kuolla – Joh. 8:51
- 58x, [Matt27_55](#) +

2.11 θεωρία THEOORIAA fem. (1x) katseltava tapahtuma, näytelmä

θεωρία -ας fem. (1x, [Luuk23_48](#)) katseltava tapahtuma, näytelmä

- θεωρέω 58x katsella < θεωρός ό 0x, LXX 1x näkymän katselija,
katsomaan lähetetty edustaja/valvoja < adjektiivinen ρος-suff.,
θέα ἦ 0x, LXX 2x katseleminen, näkymä < protohell. tháwā <
טַבַּח hif. טַבַּחִי hibit BH katsella, tähyillä, tuijottaa
- > teoria, "(mielessä) katseltava/seurattava asian/ilmiön/tapahtuman
kulku"; olettaus, otaksuma, kehitelty selitys;

arkik. käytännön vastakohta

2.12 παραθεωρέω PARATHEOOREOO (1x) syrjäyttää, syrjiä

παραθεωρέω (1x, Apt06_01) syrjäyttää, syrjiä, "katsoa ohi"

- pref. παρά, θεωρέω 58x katsella < θεωρός ó 0x, LXX 1x näkymän katselija, katsomaan lähetetty edustaja/valvoja < adjektiivinen ρος-suff., θεά ή 0x, LXX 2x katseleminen, näkymä < protohell. t^háwā < טבב hif. טיבב hibit BH katsella, tähyillä, tuijottaa

3. LUKUKAPPALE PYHÄSTÄ RAAMATUSTA (Matt. 21:42)

42 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
 Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς
 Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες
 οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
 παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
 καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; (Matt21_42K)